

## **YOSHLAR TARBIYASIDA KITOBXONLIKNING O'RNI**

---

***Baxriddinova Kamola Xurshid qizi***

*Navoiy davlat universiteti Tabiiy fanlar va tibbiyot fakulteti*

*Davolash ishi yo'nalishi 1-kurs talabasi*

***Ilmiy rahbar: Aslonov Xurshid Baxriddinovich***

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada yoshlar tarbiyasida kitobxonlikning o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Kitob mutolaasi yoshlarning ma'naviy, intellektual hamda axloqiy rivojlanishida muhim omil sifatida asoslab berilgan. Shuningdek, maqolada yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishning samarali yo'llari hamda zamonaviy usullari yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, muntazam kitob o'qish yoshlarning dunyoqarashi, tafakkuri va ijtimoiy faolligini kengaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

**Kalit so'zlar:** kitobxonlik, yoshlar tarbiyasi, ma'naviyat, tafakkur, intellektual rivojlanish.

### **Kirish**

«Ey aziz inson! Kishi uchun kitobdan azizroq va yoqimliroq suhbatdosh yo'qdir. Kitob fasohat va balog'atda tengsiz, munofiqlikdan holi hamrohdur. Yolg'izlikda va g'amli damlarda munis ulfatdir. Unda na nifoq, na gina bor. U shunday do'stki, so'zlarida yolg'on va xato bo'lmaydi. Suhbatidan kishiga malollik yetmaydi. Kitobdek do'st ichida barcha ilmu hikmat mujassam bo'lib, u insonni o'tmish va kelajakdan ogoh etadi. Shuning uchun ham: "Kitob – aql qal'asidir", deyilgan».

Darhaqiqat, kitob insonni ezgulikka yetaklovchi, tafakkurni charxlovchi va hayot yo'lida to'g'ri qarorlar qabul qilishga undovchi bebaho manbadir. Ayniqsa, yoshlar tarbiyasida kitobxonlik alohida ahamiyatga ega bo'lib, ularning shaxs sifatida shakllanishida muhim omil hisoblanadi. Globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan bugungi davrda yoshlarni kitob mutolaasiga jalb etish dolzarb masalalardan biridir.

### **Asosiy qism**

#### **1. Kitobxonlik tushunchasi va uning ahamiyati**

Kitobxonlik — bu faqatgina matnni o'qish jarayoni emas, balki bilim olish, fikrlash, tahlil qilish va dunyoqarashni kengaytirishga qaratilgan uzluksiz ma'naviy jarayondir. Kitob orqali yoshlar tarixiy tajribalar, milliy va umuminsoniy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar bilan tanishadi. Shu bois, har bir yoshda kitob o'qishga bo'lgan qiziqishni shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biridir.

## **2. Yoshlar tarbiyasida kitob mutolaasining roli**

O'zbek adabiyotining yirik namoyandalari bo'lgan Abdulla Qodiriy va Said Ahmad asarlarida yoshlar tarbiyasida kitobning o'rni yaqqol ifodalangan. Abdulla Qodiriyning "O'tgan kunlar" asari yoshlarni vatanparvarlik, sadoqat va ma'naviy poklik ruhida tarbiyalasa, Said Ahmadning "Shum bola" asari orqali yosh avlod hayotiy tajriba, halollik va insoniylik fazilatlarini anglaydi. Ushbu asarlar yoshlarning axloqiy va ma'naviy kamolotida muhim tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi.

## **3. Kitobxonlikning ma'naviy va intellektual rivojlanishga ta'siri**

Kitob mutolaasi yoshlarning mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, ijodiy yondashuvni shakllantiradi hamda nutq madaniyatini boyitadi. Kitob o'qigan yosh hayotga ongli munosabatda bo'lib, o'z kelajagini puxta rejalashtira oladi. Ma'naviy yetuklik va intellektual salohiyatning uyg'un rivojlanishi aynan kitobxonlik orqali ta'minlanadi.

## **4. Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish yo'llari**

Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda ota-onalar, o'qituvchilar va jamiyatning barcha a'zolari muhim rol o'ynaydi. Kutubxonalar faoliyatini faollashtirish, kitob klublari tashkil etish, elektron va audio kitoblardan samarali foydalanish yoshlarni mutolaaga jalb etishda muhim vosita hisoblanadi. Shuningdek, yoshlarning qiziqishlariga mos, zamonaviy va o'qilishi yengil adabiyotlarni tanlash ham muhim ahamiyatga ega.

### **Xulosa**

Xulosa qilib aytganda, kitobxonlik yoshlar tarbiyasida beqiyos ahamiyatga ega bo'lib, ularning bilimli, tafakkurli va ma'naviy yetuk shaxs sifatida kamol topishida muhim rol o'ynaydi. Kitob mutolaasi yoshlarning dunyoqarashini kengaytiradi, mustaqil va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi hamda axloqiy fazilatlarini mustahkamlaydi. Shuningdek, kitoblar yoshlarning hayotiy qarorlarini ongli va oqilona qabul qilishiga yordam beradi, ularni ilm-fan va kasb tanlashga yo'naltiradi. Bugungi texnologiyalar asrida yoshlarni kitobga qiziqtirish muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltirsa-da, zamonaviy yondashuvlar va innovatsion usullar orqali bu muammoni samarali hal etish mumkin.

Demak, yoshlar tarbiyasida kitobxonlikni rivojlantirish jamiyat uchun nafaqat ilmiy, balki ma'naviy zaruratdir. Kitoblar orqali tarbiyalangan avlod — bu kelajak poydevorini mustahkamlaydigan eng katta boylikdir.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Qodiriy, A. O'tgan kunlar. Toshkent: Sharq, 1925.
2. Ahmad, S. Shum bola. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1962.
3. O'zbekiston yoshlari tarbiyasi. Toshkent: Xalq ta'limi vazirligi nashri, 2020.

4. Ma'naviyat va tarbiya: ilmiy maqolalar to'plami. Toshkent: Pedagogika nashriyoti, 2018.
5. Kitob va ma'naviyat. Toshkent: O'zbekiston pedagogika ilmiy ishlari, 2019.
6. Tashpulatov, A., To'liqinov, M. Pedagogika asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2017.
7. Mashriqzamin hikmat bo'stoni. Toshkent, 1997.